अप्राप्तसर्व्वकामार्थं मृत्युरादाय गच्छति । मृत्युर्ज्जरा च व्याधिश्च दुःखञ्चानेककारणं ।
असन्त्याज्यं यदा मर्त्यैः किं स्वस्थ इव तिष्ठसि । जातमेवान्तकोऽन्ताय जरा चाभ्येति देहिनं । ९९०
अनुषक्ता ह्ययेनैते भावाः स्थावरजङ्गमाः । न मृत्युसेनामायान्तीं जातु कश्चित् प्रबाधते ।
बलात् सत्यमृते लोकं सत्ये ह्यमृतमाश्रितं । मृत्योर्व्वा गृहमेतद्वै या ग्रामे वसतो रतिः ।
देवानामेष वै गोष्ठो यदरण्यमिति श्रुतिः । निबन्धनो रज्जुरेषा या ग्रामे वसतो रतिः ।
छित्त्वैनां मुक्ततो यान्ति नैनां छिन्दन्ति दुष्कृतः । यो न हिंसति सत्त्वानि मनोवाक्कर्म्महेतुभिः ।
जीवितार्थापनयनैः प्राणिभिर्न स बध्यते । तस्मात् सत्यव्रताचारः सत्यव्रतपरायणः । ९९५
सत्यकामः समो दान्तः सत्येनैवान्तकं जयेत् । अमृतञ्चैव मृत्युश्च द्वयं देहे प्रतिष्ठितं ।
मृत्युरापद्यते मोहात् सत्येनापद्यतेऽमृतं । सोऽहं सत्यमहिंसार्थो कामक्रोधबहिष्कृतः ।
समाश्रित्य मुखं क्षेमी मृत्युं हास्याम्यमृत्युवत् । शान्तियज्ञरतो दान्तो ब्रह्मयज्ञे स्थितो मुनिः ।
वाङ्मनःकर्म्मयज्ञश्च भविष्याम्युद्गायने । पशुयज्ञैः कथं हिंस्रैर्म्मादृशो यष्टुमर्हति ।
अन्तवद्भिरुतः प्राज्ञः क्षत्रयज्ञैः पिशाचवत् । आत्मन्येवात्मना जात आत्मनिष्ठोऽप्रजः पितः । ९९१०
आत्मयज्ञो भविष्यामि न मां तारयति प्रजा । यस्य वाङ्मनसी स्यातां सम्यक् प्रणिहिते सदा ।
तपस्त्यागश्च योगश्च स तैः सर्व्वमवाप्नुयां । नास्ति विद्यासमं चक्षुर्नास्ति विद्यासमं फलं ।
नास्ति रागसमं दुःखं नास्ति त्यागसमं सुखं ।
नैतादृशं ब्राह्मणस्यास्ति वित्तं यथैकता समता सत्यता च । शीले स्थितिर्दण्डविधानमार्ज्जवं ततस्ततश्चोपरमः क्रियाभ्यः ।
किन्ते धनैर्ब्बान्धवैर्व्वाऽपि किन्ते किन्ते दारैर्ब्राह्मण यो मरिष्यसि । आत्मानमन्विच्छ गुहां प्रविष्टं पितामहास्ते क्व गताः पिता च । ९९१५
॥ भीष्म उवाच ॥ पुत्रस्यैतद्वचः श्रुत्वा तथाऽकार्षीत पिता नृप । तथा त्वमपि वर्त्तस्व सत्यधर्म्मपरायणः ।
इति श्रीमहाभारते शान्तिपर्व्वणि मोक्षधर्म्मपर्व्वणि पितापुत्रसंवादे अष्टसप्तत्यधिकद्विशततोऽध्यायः ॥ २७८ ॥
॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ किंशीलः किंसमाचारः किंविद्यः किंपरायणः । प्राप्नोति ब्रह्मणः स्थानं यत् परं प्रकृतेर्ध्रुवं ।
॥ भीष्म उवाच ॥ मोक्षधर्म्मेषु निरतो लघ्वाहारो जितेन्द्रियः । प्राप्नोति परमं स्थानं यत् परं प्रकृतेर्ध्रुवं ।
खट्टहादभिनिःसृत्य लाभालाभे समो मुनिः । समुपोढेषु कामेषु निरपेक्षः परिव्रजेत् ।
न चक्षुषा न मनसा न वाचा दूषयेदपि । न प्रत्यक्षं परोक्षं वा दूषणं व्याहरेत् क्वचित् । ९९२०
न हिंस्यात् सर्व्वभूतानि मैत्रायणगतश्चरेत् । नेदं जीवितमासाद्य वैरं कुर्व्वीत केनचित् ।
अभिवादाभिनिक्षेत नाभिमन्येत किञ्चन । क्रोध्यमानः प्रियं ब्रूयादाक्रुष्टः कुशलं वदेत् ।
प्रदक्षिणञ्च सव्यञ्च ग्राममध्ये न चाचरेत् । भैक्षचर्य्यामनापन्नो न गच्छेत् पूर्व्वकेतितः ।
अवकीर्णः सुगुप्तश्च न वाचा ह्यप्रियं वदेत् । मृदुः स्यादप्रतिक्रूरो विस्रब्धः स्यादकत्थनः ।
विधूमे न्यस्तमुषले व्यङ्गारे भुक्तवज्जने । अतीतपात्रसञ्चारे भिक्षां लिप्सेत वै मुनिः । ९९३५